

PRIVATBANKLOVGIVNINGEN I DE SKANDINAVISKE LANDE.

Af Kaj Müller.

Kravet om en særlig Lovgivning for Privatbankerne er naturlig vokset frem paa den ene Side med Pengeanvisningens stigende Udbredelse, paa den anden Side med den tiltagende Koncentration indenfor Bankerhvervet. I Overensstemmelse hermed motiveres Lovgivningen dels med Hensynet til Depositomidlernes Sikkerhed, dels med Hensynet til Erhvervslivets Tarv i videre Forstand. Da Depositobankernes Udvikling har betydet en Tilbagetrængning af saavel Seddelbankens som Sparekassernes Indflydelse, kan man med nogen Ret betragte Privatbanklovgivningen som en Fortsættelse, en Komplettering af de ældre Lovbestemmelser til Regulering af Seddelbankens og Sparekassernes Virksomhed. Nogle Steder har man lagt mest Vægt paa at begrænse Privatbankernes voksende Magtudfoldelse paa Centralbankens Bekostning og til formentlig Skade for Næringslivet, medens man andre Steder udpræget har sat det snævrere og mindre omtvistelige „Kapitalbeskyttelsessynspunkt“ i første Række, alt efter Bankvæsenets Organisation og Tidspunktet for Lovgivningens Tilblivelse — om i Opgangs- eller Krisetider.

Hvad nu specielt de skandinaviske Lande angaar, saa danner Sverige en afgjort Modsætning til Danmark-Norge, for saa vidt som Lovgivningen dér som Følge af sin tidlige Opkomst og bestemte Tendens har formaet at præge det svenske Bankvæsens Organisationsform. De saakaldte „enskilda Banker“ i Sverige, der havde Seddeludstedelsesret indtil 1903, blev allerede i Midten af forrige Aarhundrede Genstand for særlig Lovgivning, og i 1886 fik Sverige sin første Lov om de ikke-seddeludstedende Aktiebanker, hvorved der blev draget ret snævre Grænser for, hvilke Forretninger disse Banker maatte give sig af med; bl. a. forbødes Emissionsvirksomhed og

Handel med Aktier. I 1909 kom en særlig Lov om Emissionsbanker, og i 1911 afløstes Loven af 1886 af en mere omfattende Lov, der med visse Tilføjelser gælder endnu. Medens altsaa i Sverige hele det moderne Bankvæsens Udvikling har været reguleret af Lovgivningsmagten, er man i Danmark og Norge først i den allerseneste Tid kommet ind paa at lovgive om private Banker. I Danmark paabegyndtes Kommissionsarbejdet i 1910 — under Indtryk af Bankkrisen af 1908 — og resulterede efter aarelange Forhandlinger paa Rigsdagen i Bankloven af 1919. Norge ejer foreløbig kun en midlertidig Lov af ganske speciel Karakter (Koncessionstvang), men Forslag til en fuldstændig Banklov foreligger færdig fra Kommissionens Haand siden 1921 og er fornylig af Regeringen — i noget ændret Form — forelagt i Stortinget.

Af Bestemmelser til Beskyttelse for mere almene Interesser maa først nævnes dem, der vedrører Oprettelsen af Banker. Striden staar her — som paa andre Omraader indenfor Selskabsverdenen — mellem Normativ- og Koncessionssystemet. I Danmark gælder det førstnævnte, i Sverige siden 1911 og Norge midlertidigt siden 1918 det sidste. Hvis man kunde gaa ud fra, at Spørgsmaalet om Stiftelsen af en ny Bank vilde blive prøvet og afgjort af en virkelig sagkyndig Administration uden Paavirkning fra politisk Side, vilde Koncessionsprincippet vistnok være at foretrække. Men da denne Forudsætning ikke kan paaregnes under de herskende Styreforhold, og da endvidere Erfaringen viser, at Koncession i de allerfleste Tilfælde gives, saasnart visse formelle Betingelser er opfyldt, foreligger der næppe tilstrækkelig Grund til at afvige Normativprincippet. Men hvor særlig Tilladelse til Grundlæggelse af nye Banker kræves, bør denne ogsaa udstrækkes til Oprettelse af Filialer. Sverige har fra 1911 til 1918 omtrent faaet fordoblet Antallet af sine Bankkontorer ved Filialdannelser, et Resultat, der kun daarligt stemte med Koncessionslovgivningens Aand. Bankkomitéen af 1917 foreslog derfor ogsaa Kravet om Statens Samtykke udvidet til Aabningen af Afdelingskontorer, og dette Forslag fik Lovkraft i 1918. Den midlertidige Koncessionslov, som Norge fik samme Aar, gør ligeledes Oprettelse af Filialer afhængig af særlig Tilladelse.

Men paa dette Punkt begynder allerede Statsmagtens Bestræbelser for at begrænse Kapitalkoncentrationen indenfor Bankvæsenet og dermed Magtkoncentrationen hos Højfinans.

Foruden ved Filialdannelse kan Bankkoncentrationen fremmes ved Kapitalforøgelse, Koncerndannelse og Sammenslutning. Blandt disse Koncentrationsformer danner Kapitalforøgelsen, hvorved tænkes paa Udvidelse af Aktiekapitalen i Forhold til Indlaanet og Opsamling af Reservefunds, forsaavidt en Undtagelse, som den nærmest — bortset fra den norske midlertidige Lov af 1918, hvorved Kapitaludvidelse gjordes afhængig af Kongens Samtykke — har været opmuntret af Lovgivningen (af Hensyn til Indskudsmidlernes Sikkerhed, hvorom senere). Koncerndannelsen er bevidst søgt holdt nede i Sverige siden 1911 ved Forbudet mod uden særlig Tilladelse at besidde Aktier i andre Banker, medens det norske Kommissionsforslag gaar den modsatte Vej, ved ikke at sætte nogen Grænse for Bankernes Kapitaldeltagelse i andre Banker. Udkastet bygger her paa den for Norge ejendommelige Bankkoncentration, der indtil de seneste Aar er foregaaet nedefra, d. v. s. ved Lokalbankernes Oprettelse af en Centralbank. Den danske Banklov har nok en Bestemmelse om Bankers Erhvervelse af Aktier i andre Banker, idet denne uden Bankinspektørens Samtykke ikke maa overstige 30 pCt., men Bestemmelsen er vistnok nærmest indsat af Soliditetshensyn og ikke for at hindre Koncerndannelse. I Forbindelse med Karteldannelse vil som Regel staa, hvad man i Amerika kalder „interlocking directorate“. Forbud mod, at en Mand er Medlem af flere Bankers Bestyrelse, har den skandinaviske Lovgivning dog hidtil ikke fundet Anledning til at indføre.

Den for det skandinaviske Bankvæsen i Øjeblikket vigtigste Koncentrationsform danner utvivlsomt Fusionsbevægelsen. I Sverige var Storbankernes Opslugning af mindre Banker allerede kendt før Krigen, medens Bevægelsen i Norge og Danmark først tog Fart under og efter Krigen. Uden at komme ind paa den faktiske Udvikling skal her blot mindes om 3 Sammenslutninger fra den nyeste Tid, der i høj Grad har forandret Bankvæsenets Struktur i Sverige-Norge: Skandinaviske Kreditaktiebolagets Overtagelse af Skånska Handelsbanken, Stockholms Handelsbanks do. af Södra Sverige og Sammenslutningen mellem Andresens Bank og Bergens Kreditbank. I Sverige gav de to nævnte Fusioner Anledning til en Lov af 1919, hvorved Bankamalgationer blev undergivet Statens Sanktion. En tilsvarende Bestemmelse indeholder den danske Lov og det norske Udkast.

Der er ingen Tvivl om, at Restriktionerne m. H. t. Bankernes Ret til Fusion og Filialdannelse kan faa en særdeles

stor Betydning for de nordiske Landes Bankvæsen, saafremt Administrationen ikke — som i det store og hele sket hidtil — betragter dem som værende af formel Natur. Spørgsmaalet bliver derefter, om de er berettiget. Overfor Fordelene ved Koncentrationen — bl. a. Lettelse af Checkomsætningen og Fondsplaceringen, bedre Udnyttelse og Udjævning af Kapitalen, Financiering af store Foretagender samt større Sikkerhed for Indskyderne — anfører man en Række Farer.

Særlig anføres, at Storbankerne gennem deres Filialnet suger Provinsens Kapitaler til Hovedstaden og derved tilsidesætter det lokale Kreditbehov. Indvendingen er ofte fremsat — sidst paa Generalforsamlingen i Danmarks største Provinsbank — og har sikkert sin Berettigelse, særlig i Opgangstider, naar Pengeknapheden nærmer sig, men bør næppe give Anledning til Lovregler, saalænge Koncentrationen ikke er naaet videre end nu.

Endvidere anfører man Faren for, at Storbankerne skal faa for stor Magt over Erhvervslivet, hvad enten det drejer sig om enkelte Foretagender eller Grupper af saadanne. Hertil er at sige, at denne Fare er for intet at regne mod den Fare, som opstaar derigennem, at et Industriforetagende kommer til at beherske sin Bankforbindelse. Desuden maa den voksende Kapitalrigdom antages at formindske Industriens Afhængighed af Bankerne.

Heller ikke er Frygten for Monopoldannelse paa Pengemarkedet berettiget paa det nuværende Stadium. Ganske vist eksisterer der mellem Storbankerne herhjemme og i Nabolandene visse Prisaftaler, særlig m. H. t. Indlaansrentens Højde, men at Privatbankernes Renteindtægt ikke vil faa Karakter af en Monopolrente, derfor garanterer Seddelbankernes Diskonteringsvirksomhed. At gribe ind i Prisdannelsen paa Pengemarkedet til Fordel for Laantagerne eller Indskyderne, som ofte foreslaaet, særlig fra agrarvenlig Side, vilde være ganske fejlet under Hensyn til Rentens internationale Karakter. Et Forslag fra det norske Finansdepartement fornylig om at fastsætte Forholdet mellem Rentesatserne for Ind- og Udlaan (Rentemarginalen) er da ogsaa hurtig bleven opgivet, saa meget mere, som det ved at forringe Bankernes Fortjenstmuligheder til en vis Grad vilde modvirke Banklovens Hovedformaal: Styrkelse af Bankernes Soliditet.

Endelig indvendes mod Bankkoncentrationen, at den svækker Centralbankens Stilling paa Pengemarkedet. Hvis dette Argument var rigtigt, vilde det unægtelig veje tungt,

da Seddelbankens Svækkelse betyder en Vanskeliggørelse af dens vigtigste Opgave: gennem en maalbevidst Diskontopolitik at opretholde Landets Pengeværdi. Nu staar det udenfor Diskussion, at Seddelbankernes Indflydelse i de nordiske Lande — som ogsaa andetsteds — er bleven tilbagetrængt i nyere Tid, men skyldes denne Udvikling ikke snarere det private Bankvæsens Vækst i det hele taget, end særlig Kapitalopsamlingen hos et Faatal af Banker? Er der Grund til at antage, at Centralbankens Indflydelse paa Privatbankernes Udlaanspolitik i pengeregelige Tider skulde være større under decentraliserede end under centraliserede Bankforhold?

Resultatet af denne Undersøgelse over Bankkoncentrationens Virkninger kan derfor ikke blive nogen principiel Anerkendelse af den skandinaviske Lovgivning paa dette Omraade. Det maa ikke glemmes, at Udviklingen imod Stordrift indenfor Bankvæsenet er en naturlig Følge af Samfundets „Formindskelse“ ved Kommunikationernes Udvikling. Prof. Cassel har paavist for Sveriges Vedkommende, at Centralisationen ikke har haft stærkere Tendens indenfor Bankvæsenet end indenfor andre Erhverv.

Et ganske særligt Motiv for Banklovgivningen repræsenterer Hensynet til Sparekasserne. Den svenske Lovgivning har søgt at værne Sparekasserne mod Konkurrencen fra Bankerne ved at bestemme, at der ikke af de Beløb, som indestaar paa „Sparekasseräkning“ i Bankerne, maa gives Rente af en større Sum end 3000 Kr. I Danmark betød Banklovens Gennemførelse nærmest en Begunstigelse af Bankerne i Forholdet til Sparekasserne, idet det gamle Stridsspørgsmaal om Stempelbegunstigelse ved Udstedelse af Kontrabøger afgjordes derhen, at Bankerne blev ligestillede med Sparekasserne, blot at Benævnelsen Bankbog blev gjort obligatorisk. Udfra samme Synspunkt er det Bankerne forbudt at kalde sig Sparekasser. Andet Værn for Sparekasserne mod Bankernes Konkurrence indeholder den danske Lov ikke, og med Rette, medmindre man indrømmer, at Landbruget, som hvis Laangivere Sparekasserne jo hovedsagelig optræder, lider Kreditnød; dette gælder i hvert Fald ikke i Danmark, hvor Landbrugets Laanebehov bliver rigeligt dækket gennem Kreditforeningsinstitutionen. Og Hensynet til de smaa Sparere, hvis Penge rettelig hører hjemme i Sparekasserne, maa anses for fyldestgjort ved den klare Søndring mellem Navnet „Bank“ og „Sparekasse“. Sparerne kan herefter ikke længere paaberaabe sig Ukendskab til de virke-

lige Forhold, hvis den Bank, hvori de har anbragt deres Penge af Hensyn til den højere Rentegodtgørelse, bryder sammen.

Vi kommer dernæst til den Række af Lovbestemmelser, hvis Formaal ingen vil nægte Anerkendelse: nemlig at sikre de Bankerne betroede Midler, enten disse er Sparepenge eller Forretningskapitaler. Striden staar her om de Midler, som der kan være Tale om at anvende i Lovgivningen til Opnaaelse af dette Formaal.

Spørgsmaalet rejser sig først: Hvad skal der forstaaes ved Bankvirksomhed, og bør alle Foretagender (Privatpersoner), der driver saadan, falde ind under Loven? Den svenske Lov og det norske Udkast definerer Bankvirksomhed ret overensstemmende med „Modtagelse af Indlaan fra Almenheden“, idet Hovedvægten meget rigtig lægges paa Karakteren af Passivforretningerne, medens den danske Banklov nævner Indlaan som „i Almindelighed“ henhørende under Bankvirksomhed. Meningen har dog utvivlsomt været den samme, saaledes at Foretagender, der ikke modtager Indlaan, heller ikke kan siges at drive Bankvirksomhed. M. H. t. det andet Spørgsmaal — hvorvidt alle Foretagender, der driver Bankvirksomhed, falder ind under Loven — gælder overalt, at Centralbanken og Sparekasserne, der i Forvejen er undergivet Statens Tilsyn, holdes udenfor. Herhjemme er Nationalbankens Særstilling dog ikke udtrykkelig hjemlet ved Bankloven, idet denne blot giver Handelsministeren Myndighed til at „fastsætte Lempelser“ m. H. t. Lovens Forskrifter for de i Henhold til særlig Lov oprettede Banker. Iøvrigt omfatter den svenske Lov og det norske Udkast al Bankvirksomhed, medens Loven i Danmark begrænses til Selskaber, „i hvilke ingen af Deltagerne hæfter personlig“; til Gengæld er disse Selskaber eneberettigede at kalde sig Bank. I Sverige har man forladt en tilsvarende Ordning i 1918, og det maa anses for heldigt, om Udviklingen ogsaa i Danmark vil gaa i Retning af at udvide Lovens Gyldighed til alle, hvis Erhverv gaar ud paa Modtagelse af Kredit.

Man har sagt, at ligesom Sparekassernes Sikkerhed ligger paa Balancens Aktivside (i den forsigtige Pengeanbringelse), ligger Bankernes Sikkerhed paa Passivside (Aktiekapital og Reserver). I god Overensstemmelse med denne Anskuelse fastsatte den danske Banklov kun faa og lempelige Regler m. H. t. Bankernes Aktivforretninger, hvorimod den svenske Lovgivning

er gaaet adskilligt videre, særlig ved at forbyde Bankerne at drive Emissionsvirksomhed.

Allerede ved Loven af 1886 forbødes det de svenske Banker at drive Handel med Aktier og deltage i Emissionsforretninger. Disse var derefter overladt private Personer og Selskaber udenfor Statens Kontrol. Men efterhaanden som den svenske Industris Kapitalbehov voksede, steg Kravet om Oprettelse af mere kapitalstærke Institutioner til Dækning af dette Behov; i 1909 fik man derfor en Lov om særlige Emissionsbanker, der forudsattes stiftet af de almindelige Kreditbanker, og hvis Virksomhed skulde staa under Statens Tilsyn. Denne Lov gav ikke det ønskede Resultat, hvorfor det ved den almindelige Banklov af 1911 indrømmedes de større Banker Ret til at eje andre Aktier til et Beløb indtil Halvdelen af det, for hvilken Retten til at erhverve Emissionsbankaktier ikke benyttedes. I langt højere Grad end formodet benyttede Bankerne sig af denne Indrømmelse til at oprette Emissionselskaber, hvorfor 1917-Aars Bankkomitéen foreslog at inddrage disse under Lovgivningen. At dette burde være sket for længe siden, hvis man ikke ønskede at gøre Forbudet mod direkte Emissionsvirksomhed fra Bankernes Side illusorisk, har Erfaringerne fra Kriseperioden i 1921 og 1922 tilfulde bevist. Thi hvad er der sket? Der er sket det, at Bankerne ved udstrakt Kreditgivning har engageret sig med Emissionsselskaberne langt ud over Aktiebesiddelsens Omfang. Man kan maaske endda sige, at saaledes som Emissionsvirksomheden er organiseret i Sverige, har den snarere forøget end svækket de med den forbundne uheldige Konsekvenser for Bankerne. Den svenske Banklovgivnings Bestræbelser for efter engelsk Mønster at begrænse Bankernes Forretninger til i det væsentlige selvlikviderende kommercielle Kreditter maa derefter anses for ganske forfejlet. Spørgsmaalet bliver saa, om Resultatet var blevet et andet, hvis ogsaa Emissionsselskabernes Oprettelse og Virksomhed var reguleret af Lovgivningen? Eller om man kunde nøjes med at sætte en vis snæver Grænse for Bankernes Kreditydelse til Emissionsforetagender?

Med Rette anses en Banks Erhvervelse og Belaaning af egne Aktier for uheldig, dels fordi Banken derved kan holde Kursen paa sine Aktier kunstigt oppe, dels fordi et saadant Aktiv intet vil være værd i Tilfælde af et Sammenbrud. Særlig i Danmark har man efter Bankkrisen i 1908 interesseret sig for dette Spørgsmaal, og Bankloven forbyder da ogsaa Bankerne at erhverve eller belaaene egne Aktier (Andele) til

et højere Beløb end 10 pCt. af den indbetalte Kapital; Belaaningen maa samtidig ikke overstige 75 pCt. af Værdien (enten den nomielle eller, hvis Papiret noteres, Kursværdien). En Omgaaelse af dette Forbud — derigennem, at to Banker aftaler at købe hinandens Aktier — søges forhindret ved Bestemmelsen om, at ingen Bank maa erhverve eller belaae mere end 30 pCt. af Aktiekapitalen i en anden Bank.

Det for Bankernes Soliditet meget betænkelige Forhold, som ligger i de enkelte store Engagementer, har den skandinaviske Lovgivning hidtil ikke villet røre ved. Men det nu forelagte norske Forslag indeholder Forbud mod, at nogen Bank yder en enkelt Kunde Kredit (incl. Garantier) udover 35 pCt. af Bankens Egenkapital. Dog medregnes ikke Panteleen mod betryggende Sikkerhed, ej heller alm. Remboursforretninger og kortsigtig kommerciel Kredit. Med Rette har Norges Bank i sine Bemærkninger til Forslaget karakteriseret denne Bestemmelse som en af de vigtigste, eftersom Aarsagen til en Banks Sammenbrud bevislig i de fleste Tilfælde maa henføres til Betalingsudygtighed hos en enkelt Debitor, som Banken har ydet en i Forhold til sin Kapital urimelig stor Kredit. Herhjemme har vi Eksemplet med Landmandsbanken og Transatlantisk Co., for blot at nævne det største Tilfælde. Om man saa skal sætte Maksimumsgrænsen til 35 pCt. af Egenkapitalen, som foreslaaet i Norge, eller til 10 pCt. af Aktiekapitalen, som den amerikanske Banklovgivning gør det, vil saa altid være en Skønssag. Som en Svaghed ved den Slags Bestemmelser anføres Letheden ved at omgaa dem, f. Eks. ved at fordele een og samme Kredit over flere Konti. Hertil er at sige, at Banklovgivningen paa dette Punkt som paa andre nødvendigvis maa regne med en loyal Fortolkning fra Bankledernes Side.

Det ligger i Sagens Natur, at naar det gælder om at betrygge Indskydernes Stilling, vil en saa stor som mulig Egenkapital være af Betydning. Egenkapitalens Styrkelse er da ogsaa paa forskellig Maade bleven tilstræbt.

For det første har man krævet en vis Minimumskapital, i Sverige 1 Mill. Kr. („Folkebanker“ dog kun $\frac{1}{2}$ Mill.), i Danmark og Norge 200,000 Kr. Kravet er bl. a. motiveret af Ønsket om at sikre Bankerne en dygtig Ledelse, hvis Honorering vil overstige en mindre Banks Kræfter, og har derigennem ogsaa indirekte Betydning for Sikkerheden.

Endvidere søger den svenske Lov, ligesom det norske Udkast, Reserverne styrket ved at kræve 15 pCt. (henh.

20 pCt.) af Aarsoverskudet henlagt, indtil Reserverne andrager 50 pCt. af Grundfondet. En lignende Bestemmelse bør sikkert indføres ved den kommende Banklovrevision i Danmark, selvom iøvrigt Bankernes Konsolideringspolitik herhjemme har været tilfredsstillende.

Strængere Fordringer end den danske stiller ligeledes Lovgivningen i Sverige til Forholdet mellem Bankernes egne og fremmede Midler; Indlaanet maa i Sverige ikke overstige 5 Gange Egenkapitalen, hvis denne er under 5 Mill. Kr., ellers 8 Gange. Sidstnævnte Forhold blev først tilladt i 1920, efter at Udviklingen under Krigen saa decideret var gaaet i Retning af Indlaansmidlernes Forøgelse i Forhold til den ansvarlige Kapital. I Danmark, som i Norge, har man valgt Forholdet 1:10, som der næppe kan indvendes noget imod.

Større Vægt end Forholdet mellem egne og fremmede Midler bør man tillægge Forholdet mellem Kasserreserve og Anfordringsforpligtelser. Vi er her inde paa Likviditeten, et videre Begreb end Soliditeten, eftersom en Bank godt kan være illikvid, selvom den er solid, medens det omvendte vanskeligt kan tænkes. Man kan ogsaa udtrykke det paa den Maade, at medens Soliditet betyder Bankernes Evne til at imødekomme deres Forpligtelser, betyder Likviditet Evnen til at opfylde Forpligtelserne til enhver Tid. Hvorledes opnaas nu dette bedst? Næppe ved de Regler, som den danske Lov giver herom; i Par. 11 hedder det, at Bankerne til enhver Tid skal holde en Kassebeholdning (herunder à vista Tilgodehavender hos Nationalbanken) af en saadan Størrelse, at den i Forbindelse med Beholdningen af „sikre, let sælgelige, ubelaante Kreditmidler og andre Værdipapirer“ udgør mindst 15 pCt. af de Gældsforpligtelser, som det paahviler Banken at betale paa Anfordring. Under Rigsdagsbehandlingen af denne, som man vil se meget vagt affattede Paragraf, gjorde enkelte nationaløkonomisk uddannede Talere (Schovelin, Birck og Bramsnæs) Forsøg paa at faa Udtrykket „sikre o. s. v. Kreditmidler o. a. Værdipapirer“ erstattet med „Kontanter, Tilgodehavender hos Nationalbanken og i Udlandet“, men altsaa uden Held. Fra Regeringens Side betonedes man stærkt Bestemmelsens Karakter af en Mindstefordring, og det maa i Sandhed erkendes, at det vilde være slet bevendt med det danske Bankvæsens Likviditet, hvis Bestemmelsen skulde være Udtryk for, hvad man ansaa for normalt. I England er det som bekendt Praksis, at ca. 40 pCt. af Depositobankernes samlede Gældsforpligtelser er anbragt i likvide Aktiver. Den

svenske Lovgivning gaar noget videre end den danske, uden dog at kunne kaldes tilfredsstillende paa dette Punkt, idet Kasse + Kasserreserve (som ikke nærmere defineres) skal udgøre mindst 25 pCt. af à vista Forpligtelserne. Mest i Overensstemmelse med Teoriens Krav er det norske Forslag, hvorefter der til Kasserreserven — som skal udgøre mindst 20 pCt. af Anfordringsgælden og 5 pCt. af den samlede Gæld — kun medregnes rede Penge, Nettotilgodehavender hos andre Banker, børsnoterede Obligationer og Aktier i Norges Bank (altsaa f. Eks. ikke Veksler). I Motiverne udtales, at man ved Affattelsen af denne Bestemmelse har lagt Vægt paa at sikre Bankernes Likviditet ogsaa under en almindelig Pengekrise, et i denne Forbindelse afgørende Synspunkt, som Lovgivningen hidtil ikke har haft tilstrækkelig for Øje.

Foruden de her gennemgaaede Bestemmelser, der paa en mere eller mindre indgribende Maade regulerer Bankernes Virksomhed, indeholder Lovgivningen visse Regler, der tilsigter at bringe Bankvirksomheden under offentlig Kontrol. Der er for det første Kravet om regelmæssig Offentliggørelse af Balancen i en bestemt Form. Uden at komme ind paa den Mangfoldighed af Forslag, som er stillet m. H. t. Balancernes Affattelse, skal fremhæves Vigtigheden af en gennemført Bruttopostering, Sondringen mellem Anfordrings- og andre Forpligtelser, Specificeringen af Effektbeholdningen og Angivelse af Rediskontering samt Belaaning af Aktiver. Men iøvrigt maa man være klar over, at en Balanceoversigt, hvor udførlig, klar og sandfærdig den saa er, aldrig kan give Oplysning om Udlaanets Kvalitet, og det har da ogsaa Gang paa Gang vist sig, at en Bank umiddelbart før sit Sammenbrud har fremlagt en tilsyneladende upaaklagelig Status. Man maa derfor advare mod at tillægge den periodiske Regnskabs offentliggørelse for megen Vægt.

Det samme gælder m. H. t. Bankinspektionens Virksomhed. Der er i Offentligheden en udbredt Forestilling om, at Statens Tilsyn med Bankerne repræsenterer en Slags „Præventivmiddel mod Bankkrack“. Denne Anskuelse er naturligvis forkert og bør bekæmpes, da den volder Skade ved at sløve Publikums Agtpaagivenhed overfor Bankernes Forretningsførelse. Saaledes som Bankinspektionen er organiseret i Sverige og efter svensk Mønster i Danmark repræsenterer den et blot og bart Kontrolorgan, med den begrænsede Opgave at overvaage, at Bankerne overholder Lovens Forskrifter. Bankinspektøren har ingen Adgang til at træffe positive Bestemmelser

om Bankernes Ledelse, altsaa fungere som en Slags „Overbestyrelse“, og bør heller ikke have det, da den Mand ikke findes, som paa tilfredsstillende Maade kan varetage et saa vanskeligt og omfattende Hverv. Men selvom Statens Bankkontrol saaledes ikke kan afværge Sammenbrud med deraf følgende Tab for Indskyderne, bør den opretholdes som et uundværligt Led i Banklovgivningen. Et ganske stærkt Kriterium for dens Berettigelse har man ogsaa deri, at den angribes lige stærkt ud fra modsatte Synspunkter af Bankernes Ledelse, Aktionærer og Kunder paa den ene Side, af Indskyderne og Offentligheden paa den anden Side.

Det er bare naturligt, at den Bankkrise, som de skandinaviske Lande har gennemgaaet, og hvis ødelæggende Virkninger for Samfundet kun er afværget ved Statens resolute og rundhaandede Hjælp, har forstærket Kravet om forebyggende Lovforanstaltninger af mere indgribende Karakter end de nuværende. Der er næppe Grund til at vente sig store Resultater af en saadan Udvidelse, fordi man nu engang ikke ved Lovforskrifter kan forandre den af historiske og økonomiske Forhold betingede Bankorganisation; at det er denne, for Skandinaviens Vedkommende karakteriseret ved Bankernes nære Forbindelse med Industrien gennem Anlægskreditten, der bærer Hovedansvaret for Krisetabene, kan nemlig ikke betvivles; det viser bl. a. Erfaringerne fra England, hvor Bankerne har klaret sig gennem Krisen saa godt som uden Rekonstruktioner. Skal man endelig pege paa et Punkt, hvor der med Udsigt til Held kunde reformeres ad Lovgivningsvejen, maatte det være Likviditetsspørgsmaalet. Ved at skærpe Kravene til Privatbankernes Likviditet befæster man Centralbankens og dermed hele Pengevæsenets Modstandskraft under en Krise. Derimod ligger det sikkert udenfor Privatbanklovgivningens Mulighed at styrke Seddelbankens Magtstilling, hvormed menes dens Indflydelse paa Privatbankernes Udlaanspolitik under Højkonjunktur.
